

Thomas A. Fagerlid og Marius Langeland

Snakk perfekt engelsk

PAX FORLAG A/S, OSLO 2015

Forord

VI SOM HAR skrevet denne boka har bakgrunn fra lingvistikk- og språkstudier og er begge utdannede fagoversettere i engelsk. I tillegg har Marius utdanning i pedagogikk og kommunikasjon og media, mens Thomas har økonomiutdanning. Marius har erfaring som lærer i engelsk som andrespråk i Asia og Canada, mens Thomas har erfaring som oversetter innenfor en rekke felter. Begge har lange utenlandsopphold bak seg. Etter å ha jobbet som engelsklærer i Sør-Korea gjennom flere år vet Marius litt om hvilke utfordringer man møter når man skal lære seg et nytt språk. Flere av disse utfordringene er universelle, slik som den forankringen man har i sitt morsmål ved bruken av et fremmedspråk. Thomas har flere lengre opphold i Canada bak seg, og Marius er bosatt der, nærmere bestemt i Victoria, som ligger på vestkysten ved grensen til USA. Mange av eksemplene og situasjonene i denne boka er hentet herfra, og dermed fra et amerikansk språkunivers. Til sammen, og hver for oss, har vi ikke bare inngående kjennskap til engelsk, men også til nordamerikansk og britisk kultur og dagligliv.

Engelsk er ett språk, men samtidig finnes det i mange varianter. Det er forskjell på amerikansk engelsk, språket i USA og Canada, og britisk engelsk, språket i Storbritannia. Og så har engelsken i Australia og New Zealand, *Down Under*, sitt særpreg igjen. Slike særtrekk finner man i alle land med engelsk som førstespråk. Forskjellene mellom de ulike variantene ligger

selvfølgelig i uttalen, men også i ordforrådet. Om man ser på slangpreget språk, er det ofte store forskjeller fra land til land. Stavemåtene kan også variere litt. Det er flere hundre millioner mennesker som har engelsk som morsmål eller førstespråk. I tillegg er det enormt mange av oss som har det som andrespråk. Det er engelsk som er *lingua franca* eller fellesspråket i verden i dag, altså det språket vi snakker når vi har ulikt morsmål, og da er det viktig å jobbe med å få engelsken til å sitte perfekt!

Ideen til denne boka fikk vi gjennom selvopplevde, og iblant pinlige, erfaringer. Vi har selv engelsk som andrespråk, og etter også å ha høstet erfaringer fra venners, familiers og kollegaers bruk av engelsk i engelsktalende land, vet vi etter hvert veldig godt hvilke snublesteiner som nordmenn typisk støter på, eller feller de kan falle i. Ofte oppstår uklarheter som følge av kulturforskjeller eller spesielle språklige særegenheter. Når det er sagt, kan vi glede oss over at språkbrukere fra Norge har et forsprang når det gjelder engelsk sammenliknet med folk fra flere andre land.

Vi brenner for språk og er spesielt fascinert av den prosessen man går gjennom når man skal tilegne seg et andrespråk. Da ble det nærliggende for oss å se nærmere på samspillet mellom norsk og engelsk slik det arter seg for nordmenn. Boka er ment som et skråblikk på de utfordringer nordmenn møter som engelskbrukere samtidig som vi prøver å gi noen råd og vink på veien til bedre engelsk. Vi forsøker rett og slett å bygge en liten bro mellom to ulike kulturer, den norske og den engelskspråklige. Vi har forsøkt å ha i bakhodet at nordmenn på reise antagelig vil føle behov for å fortelle litt om Norge og norske forhold. Underveis tar vi derfor for oss noen typiske, og kulturbetingede, norske ord og uttrykk og ser hvordan disse kan oversettes til engelsk. Vi har prøvd å legge vekt på praktiske og nyttige eksempler, ord, uttrykk og fraser som vil være til hjelp for nordmenn på tur: enten de er på studieopphold, på

FORORD

jobbreise eller bare loffer rundt. Målet er at du som leser skal komme et langt skritt i retning av en mer presis språkføring på engelsk, eller for å si det på en annen måte: at engelsken din skal flyte naturlig, bli rikere og mer uttrykksfull.

Victoria, Canada januar 2015
Thomas Fagerlid & Marius Langeland

*Språkuniverset er uendelig stort.
Hvis engelsk er verdensrommet, er vi NASA.
Vi utforsker, gransker og rapporterer
det vi finner og håper å dekke de viktigste,
mest praktiske og nyttigste bitene av det norske
og engelske språkkosmoset. God lesning!*

DEL I

Språkreisa

Ute på reise

TUREN HJEM TIL Norge fra Marius' bosted i Victoria, som ligger i provinsen British Columbia på vestkysten av Canada, ikke langt fra amerikanske Seattle, starter gjerne med en busstur fra sentrum til fergeterminalen i Swartz Bay. Deretter følger det en fantastisk halvannen-times fergetur over til Vancouver og så en snau times transportetappe til YVR Vancouver International Airport. Det går ingen direktefly fra Vancouver til Norge, så man må mellomlande *Do a lay over* på for eksempel Schiphol

BC Ferries: Overfarten fra Victoria til Vancouver

eller Heathrow. Enkelte nettsider og ordbøker oppgir at forskjellen på *layover* og *stopover* er antall timer man må vente på forbindelsen. *Stopover* kan brukes om mellomlandinger på over fire timer for innenriksflygninger og 24 timer for utenriks.

Har du hatt gleden av å måtte gå gjennom nakenskanneren *full body scanner*? Skal man inn til USA må man la seg avbilde, avgi fingeravtrykk, fremlegge maskinlesbart pass og gyldig *ESTA Electronic System for Travel Authorization*. Nordmenn er glad i å reise, og etter mange turer til utlandet har vi fått drillet inn ord som *carry-on*, *cabin crew*, *take-off*, *to taxi*, *approach*, *lavatory* og *turbulence*. Men hva med *contrails*, *tarmac* og *touch down*? *Contrails* er kondenstriper eller såkalte hvite striper på himmelen. *Tarmac* er teknisk sett en type asfalt, men brukes på engelsk for å beskrive området rundt rullebanen samtidig som det omfatter oppstillingsplassen. *Airline passengers stuck on tarmac for hours* hører vi av og til på nyhetene. *We'll touch down in about ten* betyr at flyet lander om ti minutter. *All flights for LaGuardia grounded* betyr at flyene er satt på bakken.

Under nedstigning er det vanlig å få dotter i ørene *plugged ears*. Hvordan er formen etter en lang reise *long haul*? Du er kanskje litt døgnvill og omtåket *jet-lagged and woozy*. *My body clock is out of sync* er et annet uttrykk for at man er døgnvill. Har du hørt uttrykket *To catch a red-eye*? *A red-eye flight* er et kveldsfly som ankommer tidlig neste morgen og kan inkludere reise gjennom ulike tidssoner. Bagasjen henter man på bagasjebåndet *baggage carousel*, og så begynner ferien.

Du har kommet deg vel frem til hotellet og oppdager at du glemte å pakke med deg flere ting. *Travel size* er reisestørrelse. Her er en liste over ting man kan trenge på reisen:

toalettartikler	toiletries
pinsett	tweezers
neglefil	nail file
negleklipper	nail clipper/trimmer
kontaktlinser	contacts
linsevæske	(contact) solution
linseetui	contact lens case
sovebriller	sleep(ing) mask
munnskyl	mouth rinse/wash
tannråd	(dental) floss
solkrem	sun screen, sun block
dekkstift	concealer
Q-tips, bomullspinner	Q-tips, cotton swabs
våtservietter	wet wipes
lommeterørkle	handkerchief
tørkerull	paper towel
bleie	diaper, nappy
smekke	bib
sutt, tåtesmokk	pacifier, dummy
bind*	pad/sanitary napkin
tampong	tampon
hårføner	hair dryer
hårstrikk	scrunchy
insektsspray	bug spray, insect repellent
myggspiral	mosquito coil
flaskekjøler	bottle koozie
kjølebag/-boks	cooler
lommelykt	flash light
rumpetaske	fanny pack**, bum bag
bestikk	cutlery
førstehjelpsskrin	first aid kit
plaster	band aid
smertestillende	pain relief

allergimedisin	allergy relief
reisesyketabletter	motion sickness relief
klips	bread clips, bread tag
strips	twist tie
pulverkaffe	instant coffee
skjøteledning	extension cord, power bar
stikkontakt	outlet
støpsel	plug
omformer	converter
adapter	adapter
røykvarsler	smoke detector
vannkoker	kettle
strykejern	iron

* Bind og tampong faller inn under kategorien *female hygiene products*.

** Forsiktig: På britisk engelsk brukes *fanny* om det kvinnelige kjønnsorganet.

Can't believe I'll be in Hawaii in two sleeps! Sleeps er slang for døgn. Et annet festlig uttrykk vi så på *travelocity.ca* er *girlaway*. *Girlaway*, en sammensetning av *girl* og *getaway*, er en jenteferie til varmere strøk med spa, sol, strender og uteliv. Guttas versjon er *mancation*. Å vasse oversettes med *to wade* på engelsk.

Syden er et særnorsk uttrykk som må forklares:

Syden used to refer to travel destinations in and around Spain and the Mediterranean. The term has developed to include Southern and Eastern Europe as well as far-off places such as Thailand. *Syden* literally means «south».

Met up with my homeslices in Paris skrev en av kameratene våre på Twitter. A *homeslice* er en venn eller bekjent fra ens hjemby, en sambygding.

Har du hørt uttrykket *flashpacking*? Det innebærer å dra ut i verden på oppdagelsesreise akkurat som ved backpacking, men dette gjøres på et større budsjett der man gjerne har med seg nettbrett, PC og kamera. I tillegg er turen ofte bedre organisert. Her kan herberger byttes ut med hoteller, og tog/buss erstattes med fly.

Flag poling innebærer at man reiser til grensen mellom to land, men snur på nabolandets grensestasjon for å returnere til sitt utgangspunkt. Dette gjøres gjerne for å fornye visum og oppholdstillatelse.

I Victoria kryr det av musikk-, film- og kulturfestivaler, og hver sommer fylles gatene med turister og familier. En av de mer populære festivalene heter «the Busker Festival». *Busker* er et britisk ord som betyr gateartist. All slags underholdning som finner sted utendørs, der målet er å få inn penger, faller inn under uttrykket *busking*.

Gateartist i Victoria-havnen

Greenwich Mean Time GMT er nå erstattet med *Coordinated Universal Time UTC*. Nord-Amerika deles inn i tidssonene under, mens Storbritannia klarer seg med én som, navnebyttet til tross, bekrefter at de fortsatt anses som «verdens navle».

USA/CAN	USA/CAN	USA/CAN	USA/CAN	CANADA	CANADA	UK
UTC-8	UTC-7	UTC-6	UTC-5	UTC-4	UTC-3.5	UTC 0
Pacific	Mountain	Central	Eastern	Atlantic	NL*	Greenwich
Los Angeles	Denver	Houston	New York City	Nova Scotia	NL*	London
4:00 pm Tuesday	5:00 pm Tuesday	6:00 pm Tuesday	7:00 pm Tuesday	8:00 pm Tuesday	8:30 pm Tuesday	12:00 am Wednesday

* NL står for Newfoundland og Labrador, to øyer på Canadas østkyst.

Er man på hotell, kan man støte på disse to uttrykkene: *black-out date* og *turndown service*. *Blackout dates* er perioder der det ikke tilbys rabatter eller lavpristilbud. *Turndown service* er en tjeneste som tilbys på kvelden og som i hovedsak består av at hotellpersonalet gjør klar sengen for natten og legger frem sjokolader. I tillegg kan de erstatte småflasker på badet, tømme søppelet og legge frem nye håndklær. Vi runder av kapittelet med et knippe reiseord og ferieuttrykk:

to travel light	å bare ta med seg det nødvendigste
high season/peak season	høysesong
low season/off-peak season	lavsesong
shoulder season	mellomsesong
George	kallenavn for autopilotsystemet
mile high club	titusenmetersklubben

itinerary	reiserute
city pair	avreise- og ankomstbyene
a visa run	rask tur-retur for nytt visum
resort	feriested
departure	avreise, avgang
arrival	ankomst
travel agency	reisebyrå
tour operator	reisearrangør
tourist trap	turistfelle
over-the-counter medication	reseptfri medisin
valuables	verdisaker
outskirts	utkantstrøk
immunization record	vaksinasjonskort
get off the beaten path	reise til mindre besøkte steder
travel alerts	reiseråd